

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧІ ЧИТАННЯ В КРИВОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Печеніна Наталя Анатоліївна,
кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри історії
Криворізького державного педагогічного
університету
e-mail: natalip1208@ukr.net
orcid.org/0000-0002-3204-7319

Мета – проаналізувати матеріали історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле» як складову частину наукового життя міста, інструмент для популяризації краєзнавчих знань та залучення науковців, музейних працівників, істориків-аматорів, молодих дослідників та всіх зацікавлених до дослідження історії регіону. **Методологічною основою** дослідження є локальна історія та усна історія.

Результати. Історико-краєзнавчі дослідження Криворіжжя проводяться понад 80 років. За цей час сформувався група краєзнавців, які вивчають історію рідного краю, було зібрано та впорядковано значну кількість джерел та літератури, що присвячена краєзнавчій проблематиці. Із 2015 р. за ініціативою кафедри історії України та правознавства й Музею історії КДПУ започатковано проведення щорічних історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле».

До участі в краєзнавчих читаннях запрошуюються науковці, викладачі, студенти, співробітники музеїв, архівні працівники, краєзнавці-аматори, бібліотечні працівники, вчителі шкіл та учні старших класів, працівники мас-медіа, представники громадських організацій. До розгляду учасникам пропонується цікава та актуальна тематика, що висвітлює різноманітні аспекти історії Криворіжжя в ретроспективі.

За час свого існування історико-краєзнавчі читання відбувалися у різних форматах (пленарне та секційні засідання, круглий стіл тощо). За об'єктивних обставин із 2020 р. читання проходять у форматі онлайн-конференції.

Участь у роботі історико-краєзнавчих читаннях надає можливість для особистого внеску в історичні дослідження міста, виховує відповідальність за збереження історичної пам'яті та заохочує нові покоління дослідників до вивчення історії свого міста.

Висновки. Матеріали історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле» стали невід'ємною частиною наукового життя регіону, зберігаючи пам'ять про минуле та допомагаючи розуміти сучасні виклики. Краєзнавчі дослідження тривають, тому маємо надію, що дана робота буде продовжена.

Ключові слова: «Криворіжжя: погляд у минуле», пам'ять про минуле, краєзнавство, регіоналістика, кафедра історії КДПУ, Музей історії КДПУ, історія Криворіжжя в ретроспективі.

HISTORICAL AND LOCAL STUDIES READINGS IN KRYVYI RIH STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY: THEMATIC ANALYSIS

Pechenina Natalia Anatoliivna,
Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of History
Kryvyi Rih State Pedagogical University
e-mail: natalip1208@ukr.net
orcid.org/0000-0002-3204-7319

The purpose is to analyze the materials of the historical and local studies readings «Kryvorizhia: a look into the past...» as a component of the research life of the city, a tool for popularizing local history knowledge and attracting scholars, museum workers, amateur historians, young researchers and all those interested in researching the history of the region. **The methodological basis** of the research is local history and oral history.

Results. Historical and local studies of Kryvyi Rih region have been conducted for more than 80 years. During this time, a group of local historians was formed who studied the history of their native land. They collected and ordered a significant number of sources and literature devoted to local history issues. Since 2015, on the initiative of the Department of History of Ukraine and Law and the Museum of History of the Kryvyi Rih State Pedagogical University (KSPU), the annual historical and local studies readings «Kryvorizhia: a look into the past...» have been launched.

Researchers, teachers, students, museum staff, archival workers, amateur local historians, library workers, schoolteachers and high school students, media workers, representatives of public organizations are invited to participate

in local history readings. For consideration, participants are offered interesting and relevant topics that highlight various aspects of the history of Kryvyi Rih region in retrospect.

During its existence, historical and local studies readings took place in various formats (plenary and sectional meetings, round table, etc.). Under objective circumstances, since 2020, readings have been held in the format of an online conference.

Participation in the work of local studies readings provides an opportunity for personal contribution to the historical research of the city, fosters responsibility for the preservation of historical memory and encourages new generations of researchers to study the history of their city.

Conclusions. The materials of historical and local studies readings «Kryvorizhia: a look into the past...» have become an integral part of the research life of the region, preserving the memory of the past and helping to understand modern challenges. Local history studies are ongoing, so we hope that this work will be continued.

Key words: «Kryvorizhia: a look into the past...», memory of the past, local history, regional studies, Department of History of the KSPU, Museum of History of the KSPU, history of Kryvyi Rih region in retrospect.

1. Вступ

У квітні 2024 р. в Криворізькому державному педагогічному університеті було проведено традиційні Х історико-краєзнавчі читання «Криворіжжя: погляд у минуле». Ініціаторами проведення читань у 2015 р. виступили кафедра історії України та правознавства (завідувач кафедри – професор Валентина Шайкан) та Музей історії КДПУ. Історико-краєзнавчі читання мали на меті відродження саме наукових досліджень з історії міста, започаткованих професором П.Л. Варгатюком ще у середині ХХ ст., та згуртування краєзнавців. Відтоді кафедра історії та Музей історії Криворізького державного педагогічного університету (керівник – Вікторія Фінічева) стають одними з осередків краєзнавчої, навчальної та дослідницької роботи для науковців, учителів шкіл, студентської та учнівської молоді міста. Автор ставить собі за мету провести тематичний аналіз матеріалів історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле» як складову частину наукового життя міста, інструмент для популяризації краєзнавчих знань та залучення науковців, музейних працівників, істориків-аматорів, молодих дослідників та всіх зацікавлених до дослідження історії регіону. Відповідно до мети, виокремлюємо такі завдання: розглянути тематику історико-краєзнавчих читань 2015–2024 рр.; висвітлити відображення російсько-української війни в матеріалах читань; охарактеризувати публікації щодо промислового та культурного розвитку Кривого Рогу та топ-теми історико-краєзнавчих читань. Методологічною основою дослідження виступають локальна історія та усна історія.

2. Тематика історико-краєзнавчих читань

Традиційно до участі в краєзнавчих читаннях запрошуються науковці, викладачі, студенти, співробітники музеїв, архівні працівники, краєзнавці-аматори, бібліотечні працівники, вчителі шкіл та учні старших класів, працівники мас-медіа, представники громадських організацій.

До розгляду учасникам пропонується цікава та актуальна тематика: концептуальні питання історичної регіоналістики; Кривий Ріг та населені

пункти Криворізького району (як за сучасним, так й історичним територіальним поділом) за давніх часів; національні спільноти (загальна характеристика; окремі персоналії) та їхній вплив на економіко-культурні традиції місцевого населення; топоніміка міста: минуле на сучасній мапі; невідомі сторінки біографії визначних криворіжців; часи великих випробувань в історії міста та доля містян; волонтерство: традиції та реалії; промислове, фінансове, науково-освітнє, релігійне та культурно-мистецьке Криворіжжя в історичній ретроспективі; історія підприємств, установ, закладів міста; громадські та політичні об'єднання Криворіжжя; діяльність науково-освітніх та культурних установ, громадських організацій, товариств, Інтернет-спільнот в напрямі дослідження та популяризації історії міста; збережена пам'ять: спогади про людей або події, пов'язані з історією Кривого Рогу та Криворізького педагогічного.

До участі в краєзнавчих читаннях приймаються мультимедійні проекти та матеріали мемуарного характеру, присвячені певній події, особистості або конкретному періодові її життя; групі осіб (родині, колективу, колегам); історичному етапу структури, установи тощо. Основними вимогами, що висуваються до авторів, є достовірність (із зазначенням джерела інформації), дотримання хронології та толерантності у викладенні матеріалу.

За час свого існування історико-краєзнавчі читання відбувалися у різних форматах (пленарне та секційні засідання, круглий стіл тощо). За об'єктивних обставин із 2020 р. читання проходять у форматі онлайн-конференції.

Однією з ключових тем історико-краєзнавчих читань стала доля міста в часи тяжких випробувань. Різноманітні аспекти реалізації німецького «нового порядку» в роки окупації Криворіжжя у своїх статтях аналізує Роман Шляхтич. Автором представлено результати власної роботи в архівах, уведено до обігу нові історичні джерела, що розкривають життя містян, діяльність підпілля ОУН – УПА на Криворіжжі. Серед робіт, поданих до збірників історико-краєзнавчих

читань, – «Соціально-економічний аспект німецького «нового порядку» на Криворіжжі в роки окупації (1941–1944 рр.)» (Матеріали читань, 2015а: 25–28), «Дмитро Горбачів – перший керівник ОУН на Криворіжжі (осінь 1941 р. – зима 1942 р.)» (Матеріали читань, 2016: 16–18), «Боротьба НКВС – НКВД з українським визвольним рухом на Криворіжжі в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)» (Матеріали читань, 2017: 27–32), «Гетто на Криворіжжі в роки нацистської окупації» (Матеріали читань, 2019а: 39–42). До висвітлення подій Другої світової на Криворіжжі дотичні роботи професорки В. Шайкан (Матеріали читань, 2015а: 20–24), А. Цуман (Матеріали читань, 2016: 69–78), Е. Левченко (Матеріали читань, 2018: 45–51), де розкрито повсякденне життя містян у роки війни.

3. Російсько-українська війна в матеріалах читань

Новим напрямом дослідження для авторів історико-краєзнавчих читань є події російсько-української війни, яка триває з 2014 р. Важливим аспектом у контексті новітньої історії є збереження та вшанування пам'яті полеглих воїнів, одним з інструментів накопичення даних про них виступає інтерв'ю. Шляхом інтерв'ювання забезпечується глибоке розуміння досліджуваної проблеми та фіксація тих нюансів, які не зафіксовані в офіційних документах.

У матеріалах VII історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле» вміщено інтерв'ю з Іриною Харчук, матір'ю загиблого криворіжця Андрія Цвітненка, бійця 39-го батальйону, яка виступила з ініціативою увічнення пам'яті сина. Підготовчий етап, проведений студентом спеціальності «Історія» Криворізького педагогічного Олександром Холодняком, передбачав опрацювання опублікованих джерел: Інтернет-ресурсів, періодичних видань та музейних фондів. На цій основі студентом розроблено комплекс запитань, згрупованих в окремі розділи в хронологічному порядку (Матеріали читань, 2021а: 54–66). Були задані 14 відкритих питань за такими темами, як родина, дитинство, навчання в школі, світ захоплені та вибір професії, світоглядне становлення, позиція щодо подій в Україні кінця 2013 – початку 2014 рр.

Ще одне інтерв'ю про життєвий шлях загиблого бійця 93-ї бригади Олександра Караченцева взяла студентка історичного Діана Назаренко у його матері (Матеріали читань, 2021а: 67–73). Матеріал доповнено фотокартками з особистого архіву родини. Можна констатувати, що спогади рідних загиблих воїнів є важливим джерелом інформації, яке допомагає висвітлити загальну картину українсько-російського протистояння на Донбасі, а також є важливим етапом на шляху

вшанування пам'яті загиблих військових на Сході України.

24 лютого 2022 р. російська федерація розпочала повномасштабне вторгнення в Україну. Осмисленню тих подій присвячено статті декількох авторів IX історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле». Серед них – робота доцентки кафедри історії Тетяни Мак: «Перші пости в соціальних мережах, прозові і римовані слова-звернення – це вже історичні документи. Свідчення часу важких випробувань. Рефлексії і формулювання того часу допомагали встояти іншим, давали розуміння, що ти не один, думаєш і намагаєшся опиратись. Історія Криворіжжя воєнного року у віршах і постах 2022-го студентів-істориків і випускників історичного факультету Криворізького педагогічного» (Матеріали читань, 2023: 13). Кафедра історії ініціювала онлайн-зустрічі зі студентами заради координації діяльності, психологічної допомоги. Студенти відгукнулися на заклик кафедри ділитися тим, про що думається і пишеться у важкі години. У своїй статті Тетяна Мак наголошує: «Вже лютовими днями формувалось в історичному середовищі викладачів, студентів, випускників КДПУ розуміння необхідності створення групи для допомоги фронту. Запити були – на фронті люди, яких ми знали студентами, які в бойових діях здобувають новий досвід. Так була створена волонтерська група «Захисники Істфаку». І в перші дні в ній не тільки формулювалися потреби наших захисників, але і з'явилися їх рефлексії, інколи – під час нічної варті зі зброєю в руках» (Матеріали читань, 2023: 17).

Дослідити морально-психологічний стан воїна ЗСУ після проведеного інтерв'ю з бійцем 93-ї окремої механізованої бригади «Холодний Яр» С. Дерево вирішує студентка спеціальності «Історія» Ярослава Вереша (Матеріали читань, 2023: 21–24). Будні та реалії волонтерської діяльності розкрито в інтерв'ю студентки спеціальності «Соціологія» Євгенії Бикової з криворізьким волонтером В. Головченком (Матеріали читань, 2023: 25–33).

Марія Нікітенко, науковий співробітник КЗК «Міський історико-краєзнавчий музей» КМР, досліджує монументи скульпторів В. Токаря та О. Канібора як відповіді культурно-мистецького Криворіжжя на російсько-українську війну (Матеріали читань, 2023: 42–48). Зокрема, у статті описано встановлення «першого монументального пам'ятника (тривимірне скульптурне повнофігурне зображення) героям АТО в Тернівському районі в березні 2016 р. Прообразом центральної фігури скульптурної композиції, виготовленої за макетом В. Токаря, став мінометник-«кіборг» Євген Абросимов (позивний «Абрикос»), який брав участь у захисті Донецького аеропорту»

(Матеріали читань, 2023: 47). Сучасне відродження українського мистецтва, на думку автора, є відображенням процесу національного самопізнання у складну добу.

4. Промисловий та культурний розвиток Кривого Рогу

Промисловий розвиток Кривого Рогу XIX – XX ст. стає предметом досліджень І. Мещанін «Економічна складова гірничої справи періоду «залізної лихоманки» на Криворіжжі з 1895 по 1905 р.» (Матеріали читань, 2018: 13–15) А. Дробота «Відновлення трамвайного сполучення Кривого Рогу в повоєнний час (лютий 1944 р. – травень 1946 р.)» (Матеріали читань, 2020b: 53–61), О. Мельника «Початок розробок залізних руд у Кривбасі (1881–1885)» (Матеріали читань, 2021a: 85–97), О. Тарабари «Історія створення Веселотернівського мосту в земський період протягом ост. чв. XIX – поч. XX ст.: інженерно-технічний та фінансовий аспекти» (Матеріали читань, 2021a: 109–120).

Особливу увагу заслуговують матеріали, що стосуються культурного розвитку Криворіжжя. У матеріалах історико-краєзнавчих читань досліджено розвиток мистецтва, освіти та культурних традицій у регіоні (статті М. Нікітенко, А. Чубенка, Л. Шаповалової) (Матеріали читань, 2021a). Наприклад, Андрій Чубенко у статті «Формування традиції на Криворіжжі (на прикладі святкування дня міста)» (Матеріали читань, 2020b: 81–90) однією з ознак індивідуальності населеного пункту або регіону вважає наявність власних традицій, притаманних саме цій місцевості. Достатньо сталою і утвердженою в часі є традиція в Кривому Розі святкування Дня міста, започаткована у 1975 р. Автором на прикладі цього свята визначено передумови, основні ознаки та характерні особливості формування певної традиції на Криворіжжі.

Відзначимо статтю Л. Кравченко, членкині Національної спілки майстрів народного мистецтва України «Рушники покровської церкви з фондової колекції Криворізького історико-краєзнавчого музею» (Матеріали читань, 2019a: 52–61). За мету авторка ставить вивчення процесів осучаснення та подальшого розвитку народної культури на прикладі покровських рушників та доходить висновку, що саме на музейній колекції вишиваних рушників Покровської церкви м. Кривий Ріг яскраво простежуються тенденції змін у мистецтві рушникарства на межі XIX–XX ст. та взаємодія його із церковними діями.

Творчість Григорія Синиці досліджує Анастасія Ярошевич у статтях «Монументальна мозаїка у творчості Г.І. Синиці: незавершене панно для Криворізької ЗОШ № 7» (Матеріали читань, 2020b: 92–101), «Національні мистецькі ідеї

Григорія Синиці у монументальних мозаїках його послідовників» (Матеріали читань, 2023: 49–55).

Цікавою є розвідка Н. Барабаш «Поштова листівка як джерело вивчення історії міста», де автор доводить думку, що особливо інформативними для вивчення історії Кривого Рогу, як і будь-якого іншого міста, є різноманітні ілюстрації (фотографії, мапи-схеми, поштівки), оскільки дають змогу візуалізувати зовнішні характеристики об'єктів міського простору (Матеріали читань, 2015a: 46–48).

У збірнику також уміщуються статті відомих археологів та краєзнавців із різних тематичних питань історії Кривого Рогу: О. Мельника «Про помилки у визначенні часу заснування Кривого Рогу» (Матеріали читань, 2015a: 4–7), «Репресії 1937–1938 рр. у Кривому Розі у світлі статистики» (Матеріали читань, 2017: 55–60), І. Стеблини «Ярмарки та базари на Криворіжжі в кінці XIX – початку XX ст.» (Матеріали читань, 2017: 37–41) та ін.

Постійним автором історико-краєзнавчих читань є Лариса Дояр, завідувачка Державного архіву друку Книжкової палати України ім. І Федорова (м. Київ). У її матеріалах знаходимо висвітлення історії Кривого Рогу на сторінках місцевої преси, розвідки про культурне життя міста в різні часи, зокрема це статті «Кривий Ріг і криворіжці на сторінках журналу «Україна» (1943–1945 рр.)» (Матеріали читань, 2020b: 37–44), «Зустрічаючи столітній ювілей від надання Кривому Рогу статусу міста: маловідомі факти з культурного життя 1920-х років» (Матеріали читань, 2019a: 13–21), «Криворіжжя на регіональних мапах 1920-х років» (Матеріали читань, 2022a: 17–22), «Революційний Кривий Ріг 1905 р. у спогадах учасників та свідків подій: аналіз маловідомого меморатного джерела» (Матеріали читань, 2023: 96–102) та ін.

5. Топ-теми історико-краєзнавчих читань

Кожні читання мають, окрім різнопланових розвідок, і провідну топ-тему. Зокрема, топ-темою V читань (квітень 2019 р.) стало висвітлення подій періоду Української революції 1917–1921 рр. крізь призму місцевої історії. Представлені розвідки к.і.н., доцента А.В. Тарасова щодо перебування військовополонених австро-угорської армії на території Криворіжжя (1914–1918 рр.); студента КДКЕТ І. Прожижжа щодо військових формувань Н. Махна, їх озброєння та тактики ведення війни (кер.: Н.Б. Василенко); студентки КДПУ К. Паньків щодо організаційно-гуманітарної діяльності Ф. Нансена на території Криворізького повіту Катеринославської губернії в 20-х роках XX ст.

Провідною темою VI історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле» (квітень 2020 р.) став 90-річний ювілей Криворізького

державного педагогічного університету. До збірника увійшли матеріали доповідей учасників читань, що презентують різні аспекти та хронологічні проміжки історичного шляху Криворізького державного педагогічного університету та спрямовані на персоналізацію історії рідного краю. Серед представлених авторських досліджень є розвідки, присвячені першому десятиліттю роботи ЗВО та історії його навчальних корпусів (Г. Чурко, О. Мельник; КЗК «Міський історико-краєзнавчий музей» КМР), традиціям студентської археологічної практики на базі Криворізького історико-краєзнавчого музею (І.О. Стеблина, КЗК «Міський історико-краєзнавчий музей» КМР), подіям установлення меморіальної дошки на честь П.І. Шевченка (М.П. Нікітенко, КЗК «Міський історико-краєзнавчий музей» КМР), участі кафедри історії України та правознавства в реалізації Державної програми «Реабілітовані історією» (доц. Н.А. Печеніна, КДПУ), хроніці подій 1960-х років

в історії Криворізького педагогічного (В.А. Фінічева, КДПУ) (Матеріали читань, 2020а: 4–53).

6. Висновки

Нами було проаналізовано матеріали історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле», що проводилися в КДПУ з 2015 по 2024 р., висвітлено ключові теми, серед яких – доля міста та містян у часи тяжких випробувань, різні аспекти з історії промислового та культурного розвитку Криворіжжя.

Таким чином, історико-краєзнавчі читання «Криворіжжя: погляд у минуле» – це не лише академічна ініціатива, а й важливий культурний і освітній проект, що сприяє популяризації місцевої історії, розвитку краєзнавчих досліджень та створенню умов для залучення широкого кола громадськості до збереження історичної спадщини. Краєзнавчі дослідження тривають, тому маємо надію, що дана робота буде продовжена.

Література:

1. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали IV Історико-краєзнавчих читань. Кривий Ріг, 2018. 115 с.
2. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали V Історико-краєзнавчих читань. Том 2. Кривий Ріг, 2019. 96 с.
3. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VI Історико-краєзнавчих читань. Том 1 (90-річчю КДПУ присвячується). Кривий Ріг, 2020. 53 с.
4. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VI Історико-краєзнавчих читань. Том 2. Кривий Ріг, 2020. 107 с.
5. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VII Історико-краєзнавчих читань. Том 1. Кривий Ріг, 2021. 130 с.
6. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VII Історико-краєзнавчих читань. Том 2. Кривий Ріг, 2021. 108 с.
7. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VIII Історико-краєзнавчих читань. Том 1. Кривий Ріг, 2022. 69 с.
8. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали VIII Історико-краєзнавчих читань. Том 2. Кривий Ріг, 2022. 81 с.
9. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали X Історико-краєзнавчих читань. Кривий Ріг, 2024. 118 с.
10. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали IX Історико-краєзнавчих читань. Кривий Ріг, 2023. 113 с.
11. «Криворіжжя: погляд у минуле...» : матеріали I Історико-краєзнавчих читань. Том 2: Доробок бібліотечних та музейних працівників, студентів, вчителів та учнів шкіл. Кривий Ріг, 2015. 94 с.
12. Матеріали II Історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле...». Кривий Ріг, 2016. 130 с.
13. Матеріали V Історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле...». Том 1. Кривий Ріг, 2019. 93 с.
14. Матеріали I Історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле...». Том 1: Наукові розвідки науковців, музейних працівників, магістрантів, студентів, членів МАН. Кривий Ріг, 2015. 78 с.
15. Матеріали III Історико-краєзнавчих читань «Криворіжжя: погляд у минуле...». Кривий Ріг, 2017. 159 с.

References:

1. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy IV Istoryko-kraieznavchych chytan. Kryvyi Rih, 2018. 115 s. z il..
2. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy V Istoryko-kraieznavchych chytan. Tom 2. Kryvyi Rih, 2019. 96 s. z il..
3. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VI Istoryko-kraieznavchych chytan. Tom 1 (90-richchiu KDPU prysviachuietsia). Kryvyi Rih, 2020. 53 s.

4. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VI Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 2. Kryvyi Rih, 2020.107 s. z il..
5. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VII Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 1. Kryvyi Rih, 2021. 130 s.
6. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VII Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 2. Kryvyi Rih, 2021. 108 s.
7. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VIII Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 1. Kryvyi Rih, 2022.69 s.
8. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: materialy VIII Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 2. Kryvyi Rih, 2022.81 s.
9. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: Materialy X Istoryko-kraieznavchykh chytan. Kryvyi Rih, 2024.118 s.
10. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: Materialy IX Istoryko-kraieznavchykh chytan. Kryvyi Rih, 2023.113 s.
11. «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]: Materialy Pershykh Istoryko-kraieznavchykh chytan. Tom 2: Dorobok bibliotechnykh ta muzeinykh pratsivnykiv, studentiv, vchyteliv ta uchniv shkil. – Kryvyi Rih, 2015. 94 s. z il.
12. Materialy Druhykh Istoryko-kraieznavchykh chytan «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]. Kryvyi Rih, 2016. 130 s.
13. Materialy Piatykh Istoryko-kraieznavchykh chytan ««Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]. Tom 1. Kryvyi Rih, 2019. 93 s. z il..
14. Materialy Pershykh Istoryko-kraieznavchykh chytan [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]. Tom 1: Naukovi rozvidky naukovtsiv, muzeinykh pratsivnykiv, mahistrantiv, studentiv, chleniv MAN. Kryvyi Rih, 2015. 78 s. z il.
15. Materialy Tretikh Istoryko-kraieznavchykh chytan «Kryvorizhzhia: pohliad u mynule...» [«Kryvorizhzhia: a look into the past...»]. Kryvyi Rih, 2017. 159 s. z il.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2024
The article was received 30 October 2024